

V zelene kočevske gozdove

Prvi dan, ponedeljek, 3. avgusta 2015: Žiri–Logatec–Kožljek, 39 km.

Romanje v Faro pri Kostelu se je pričelo ob 5. uri zjutraj izpred župnijske cerkve sv. Martina v Žireh. Po blagoslovu župnika Igorja Jereba je bil korak zastavljen hitro in odločno. Prvi dan je bilo treba prehoditi najdaljšo pot na našem romanju, najnapornejši pa je bil vzpon na hrib pred Kožljekom. Kmetija Žnidarjevih v Kožljeku se skriva ob cerkvi. Spanje na seniku (poleg tega je bilo na voljo tudi nekaj postelj) je mogoče koga spominjalo na mladost, ko je tlačil seno. Ob kmetiji se pasejo konji, gosi pozdravljajo obiskovalce s svojim značilnim glasom, hišo in pripadajoče zgradbe pa krasijo izredno lepi gorenjski nageljni. Prav lepo dišijo in so prava paša za oči. Ne samo ženske, tudi moški so jih občudovali.

Drugi dan, torek, 4. avgusta 2015: Kožljek–Cerknica–Podcerkev, 23 km.

Po z bogatimi ocvirki zabeljenih močnatih žgancih smo se čez Bezuljak in Begunje napotili proti Cerknici. Bezuljak je značilna notranjska vas z nizkimi hišami, nekaj je tudi opuščenih. Znamenje v vasi najbrž spominja na kakšno nesrečo. Hiše krasijo rože, gasilski dom je pa kot v prenekateri slovenski vasi lepo obnovljen. Tudi v Begunjah je podobno. Prvi cilj je bila cerkev Marijinega rojstva v Cerknici. Gotsko cerkev krasijo slike Lojzeta Perka in njegovega sina Tomaža. Njegov motiv Antona Martina Slomška med otrokoma je živ odmev nedavnih aktualnih dogodkov v slovenski cerkveni zgodovini. Tudi notranja oprema je odsev sedanjih teženj. Radiatorji in lesena obloga po celi cerkvi spominja na naše domove. Napis »Ljubezen nikoli ne mine« je bil mogoče postavljen za poroko. Strop z napisom »To je moja hiša – 1480 1960 – od tod moja slava« pa razodeva pomembne datume v preteklosti cerkve. Ob cerkvi je protiturški tabor in kašča. Če ste romarji, potem bo tudi maša, je predlagal župnik in ker je bilo časa dovolj, smo se seveda strinjali. Po maši pa presenečenje, prava pogostitev, kar smo že tolikokrat doživeli na naših romanjih. Malce je k temu pripomoglo tudi sorodstveno razmerje ene od romark. Ko smo odhajali, je župnik naročal, naj pozdravimo svoje farane.

Potem nas je sprejela prostrana cerkniška pokrajina. Jezero se je posušilo, le barve ločja in izrazitega črnega bičevja so se menjavale okrog vasi Dolenje Jezero. Višje gori okrog Otoka so že kopali krompir. Kar bogata letina je bila. Čebelarska postaja v bližini nas je zvabila v svojo senco. Ogromna skladovnica hlodov blizu vasi Laze pri Gornjem jezeru pa je najbrž posledica žleda v lanskem letu. Dvigovali smo se, pred nami je bila planota, ravno prava pa jahanje s kobilico, na kar spominja tabla Velika Krpanova pot. Še Dane, za njimi pa na polju zagledamo ostrnice, podolgovate kopice s kolom na sredi. Tako so v preteklosti shranjevali seno. Konji so prav tako sestavni del te slikovite pokrajine. Tik pred vasjo Podcerkev blizu Starega Trga pri Ložu je bilo nekaj prav lisastih, tudi v črno-beli kombinaciji. In rezgetanje smo slišali po dolgem času.

Kmetija Benjamina Žnidaršiča je bila naš prenočitveni dom. Gospodar si je zastavil velike načrte in kot kaže, jih uspešno uresničuje. Vsi nedavni obiskovalci mu to iz srca želimo; žaga, mala hidroelektrarna, amfiteatrsko podeželsko gledališče, slikarska galerija je nekaj njegovih podjetnih zamisli. Pred počitkom smo si ogledali še cerkev v Nadlesku z velikanskim Krištofom na pročelju. Gleda na vas in tako spremlja pehanje in nehanje njenih prebivalcev. Kdor je bil bolan in se je zagledal v njegov obraz, mu tisti dan še bi bilo usojeno umreti, so nam povedali. Tudi notranjost je lepo poslikana. Pomaranče so poleg nabožne vsebine eden od razpoznavnih motivov fresk in sadežev v teh drevesih je prav veliko. Lepo ohranjena raglja in omara sta prav tako dragoceni del notranje opreme. V oltarju so pa same ženske, je bilo slišati med nami. A tudi to ima svoj pomen, ugotoviti kakšen, bi pa zahtevalo pravo razpravo.

Notranjski način pokrivanja streh s skodlami je drugačen od gorenjskega, so zjutraj ob pogledu na s skodlami pokrito streho blizu prenočišča ugotavljali temu večji moški.

Pa še anekdota. Boža potoži: Izgubila sem glavnik, a ga je kdo našel? Ciril Vidmar: Ciril je nevaren pa jaz tudi. (Opomba: Dva Cirila med našimi romarji je narava postrigla na balin.)"

Tretji dan, sreda, 5. avgusta 2015: Podcerkev–Hrib Loški potok–Travna gora, 24 km.

Zjutraj smo se ozrli na gradnjo ob našem prenočišču. Beton, ki so ga prejšnji večer dovažali na gradbišče, se je lepo posušil. Korak smo zastavili naprej po Loški dolini in se najprej ustavili na žagi sinočnjega gostitelja. Pred velikim obratom je debela smreka pritegnila našo pozornost. Namenjena je za izdolbenje, drevak naj bi se izvil iz nje. Nekaj hoje oddaljena vasica Pudob ima cerkvico z označeno gladino vode v novembru 2014. A Peter je bistro opazil še drugo tablo, ki označuje gladino vode iz leta 1851. Po hitri presoji je ta črta še dva, tri metre višje. Ubogi ljudje! Na žicah okoli Vrhnik pri Ložu smo opazovali lastovke na žicah. Kot da bi se že zbirale, smo sklepali. Pa kar veliko je bilo teh prinašalk sreče, ki kot take živijo v ljudskem spominu.

Okoli hiš pa rože polnijo vrtove. Med njimi so tudi tiste rumene na visokem šibastem stebelu. Menda so frajle, pojasnijo v bližini. Mimogrede vprašam kolega pohodnika, ki me je poučil o rožah, še o tistih oranžnih smrekah na Ratitovcu. Živa barva je bila pred letom znamenje bolezni. Slišim, da so se vse posušile. Škoda. Na dvigujoči gozdni poti srečamo traktor, ki je vlekel smrekove hlode v dolino. Tudi te so bile mogočne, dolge, lepo raščene. Tudi v vasici Dolenje Poljane smo kot že v več vaseh na naši poti opazili prazne hiše, tu sta si dve taki celo sosedi. Počitek pri cerkvici pred Račno goro je bil okrepcilen, potem pa smo zavili v njene gozdove. Na vrhu je kar močno pihalo, zato smo jo rajši ubrali po nekoliko razmočeni skalnati stezi v dolino. Mehka, prikupna dolina s cerkvico v ozadju se je pokazala pred nami in je prava podoba lepe slovenske pokrajine. Na travnikih so sušili otavo, krompir je bil pa na njivah tu še zelen. Skozi vas Retje (to ni Levstikovo Retje, smo ugotovili v skupini) smo prišli do Loškega potoka. Naselje Hrib z njim oblikuje celoto, zato je na zemljevidih zapisano kot eno ime.

Travna gora, ki je bila naslednja točka v našem načrtu poti, pa nam je kar dala vetra. Upajmo, da bo naša upravičena kritika na račun pomanjkljivo označenih planinskih poti prišla do pravih ušes in da bo kaj zalegla. Če nisi domačin in ne poznaš domačih ledinskih imen, človek res ne more vedeti, kam pelje neka Pristava in ali je ta na poti proti koči na Travnici ali ne. Pa še signala za mobitel ni bilo. K sreči smo na eni od na različne smeri speljanih gozdnih cestah našli napis za kočjo in ob njej markacije in v dani situaciji je bila to edina smiselna izbira. Kljub nekoliko daljši poti smo še ob belem dnevu prišli do kočje na Travnici gori.

Četrty dan, četrtek, 6. avgusta 2015: Travna gora–Ribnica–Koča pri Jelenovem studencu, 34 km.

Meglince ob koči so se hitro posušile in spuščajoča cesta proti Ribnici je bila prav prijetna. Skozi meglo na levi se je v obrisih kazala večja cerkev, najbrž Nova Štifta. Po travnikih smo prišli do Ribnice. V potoku, ki teče skozi, smo zagledali ribe. To pomeni, da je voda še kolikor toliko čista. Riba in Ribnica je zaživelo v našem jezikovnem spominu, to prav sodi eno k drugemu. Pred cerkvijo je na betonskem stojalu razstavljen njihov zvon z lepim okrasjem. Vinska trta je pomenljiv krščanski simbol in krasi klobuk zvona. Ta zgornji del je res kot pravi klobuk. Mimogrede se spomnim na bogato izrazje za dele zvona, krona, korenine, plašč, rebra, vsak košček ima tako rekoč svoje ime. Kaplan nam je razkazal cerkev.

Veliko domačih umetnikov je olepšalo njeno podobo. Med njimi je tudi Stane Kregar, ki je tako kot slikar brezjanske Marije, Leopold Layer, bil v zaporu. Tudi Kregar se je zaobljubil, da bo narisal Mater Božjo, če pride na prostost. To se je zgodilo in brezjanska Marija se s slike toplo ozira po cerkvi. Tabernakelj nosi spomin na prvo svetovno vojno. Z malce turobnim glasom je mladi dušni pastir povedal tudi, da hudi spomini na drugo svetovno vojno tu še močno odmevajo in da »ima skoraj vsaka hiša koga v kočevskih gozdovih«.

Zadolje je vasica, pomaknjena že proti kočevskim gozdovom, Štalcerji, ki smo jih prečkali kmalu po naporni hoji po železniški progi in ob njej pa že z imenom spominjajo na kočevske Nemce. Ti so se po drugi svetovni vojni bolj ali manj izselili. Gozdnata cesta je bila potem v naših očeh. Sence z dreves ob njej so nas skrivale pred hudo pripeko in tega smo bili prav veseli. Potem nas je pa čakal še vzpon do kočje. Iz Kočevja pod nami se je slišala doneča mladim namenjena glasba. Besede naključnega domačega pohodnika, da ni več daleč, so nam dale moči. V prijetni dolinici nas je pozdravila prijazna kočja pri Jelenovem studencu. Z vseh strani je obdana z gozdom, tu je bil pa mir. Večerno nebo nad nami je kazalo prav Veliki voz.

Peti dan, petek, 7. avgusta 2015: Koča pri Jelenovem studencu– Fara, 30 km.

Še spočiti smo se povzpeli na najvišjo točko Mestnega vrha nad kočjo. Bog ve, zakaj ima tako »mestno« ime, saj smo vendar sredi prvobitne narave, a jezik je včasih zagoneten, premišljujem. Razgledni stolp na vrhu še poveča razgled na Kočevje in okolico, čeprav je poletni mrč z zabrisanimi meglicami manjšal vidljivost. Razvaline gradu Fridrihštajn so nas pomaknile v čas grofov Celjskih. Tu naj bi živel Friderik s svojo izvoljenko iz nižjega stanu Veroniko. Domačini gredo največ do Livodskega vrha, je povedala Nuša. Pot se je počasi zravnala, skale so se skrile v zemljo in ubrali smo jo naprej proti kočevskim gozdovom. Pretirane žeje se je treba na takih pohodih varovati in tako smo v vasici Morava kar korajžno potrkali na vrata hiše v bližini cerkvice sv. Trojice. (Prav zanimivo je, kako zmeraj iščemo počitek prav ob cerkvah. Te nam dajejo nek občutek domačnosti in varstva in prav je tako.) Seveda nismo odšli žejni, približal se nam je pa tudi domačin s ključem, ki je razkazal lepo obnovljeno cerkev. Tloris s tlakovci obrisuje prvotno cerkev, na bližnjem hribu pa je bila požgana. To se je zgodilo s številnimi cerkvami in kapelicami v tej gozdnati pokrajini. Vprašali smo še, zakaj so pred vasjo na eni strani poti travniki popolnoma nepokošeni in povrhu še ograjeni, a poleg vdanega odgovora, da »tako pač je«, nismo dobili. No, po drugi strani je pa tudi res, da vse ni za javnost. Vas Morava že sodi v župnijo Kočevska Reka.

Pogled naokoli seže po samih listnatih gozdovih, nikjer samotne kmetije, ki smo jih navajeni v predalpskem svetu. Pred pašnikom za vasjo je nenavadna tabla »Pozor, hud bik!« pritegnila našo pozornost. Hvala Bogu bika ni bilo, previdno smo pa lezli čez ograjo, v kateri je bil električni tok. Na enem od številnih znamenj, ki smo jih srečali na naši poti in jih tisti s fotoaparati tudi vestno fotografirajo, glavo na telesu Kristusa zbada čisto prava krona iz bodeče žice. Najbrž ni naključno, da je tako, saj je ta pokrajina v preteklosti močno trpela in takih žic je bilo na stotine. Ljudje so bili veseli, da smo jih obiskali. In tudi gostoljubni.

Gorenja Žaga in Sapnik že ležita ob Kolpi, potem pa še Slavski Laz in za nekaj ovinkov smo zagledali cerkev Marije Vnebovzete v Fari pri Kostelu. Zvonilo je ravno tri popoldne. Mogoče bi kdo pomislil, da je primerno, da ravno ob tem znamenju trpljenja prihajamo v vas, a upam si reči, da ni tako. Brez večjih težav smo vsi, ki smo se namenili, dosegli cilj, v prijateljskem razpoloženju in zgovorno klepetavi. Bližina reke Kolpe pa je bila pravšnja, da smo si ohladili svoje pregrete mišice. Vesela sem bila, da je Nuša kot organizatorica predvidela ta »vodni« dodatek.

Potem pa še sklep našega romanja s sveto mašo žirovskega župnika Igorja Jereba. Besede, da smo na naši poti iskali tudi dušni mir, so zagotovo resnične. Pot skozi »bogato in skrivnostno« gozdnato krajina pomirja in pomeni uteho v »enoličnih delovnikih« (besede v narekovajih so iz Nušinega dopisa). Predvsem pa začutiš pokrajino, njene ljudi, njeno preteklost pa tudi njeno govorico, še posebej v živem stiku s tamkajšnjimi ljudmi. To pa je lep temelj naših romanj.

Milka Bokal

